

4t ESO – Llengua catalana i literatura

Literatura

3.8 Llegeix atentament el poema «Lo comte Arnau» i, després, contesta les preguntes següents:

Lo comte Arnau

Lo comte de Mataplana
ne tenia dos cavalls;
l'un era blanc com la gebre,
l'altre fosc com lo pecat.
5 Malhaja* lo cavall negre,
benhaja* lo cavall blanc.
Un matí de la hivernada
lo negre feia ensellar*;
la comtessa ja li'n deia:
10 –Per què no enselles lo blanc?
–Perquè fuig dels camins aspres
i a mi em plauen més que els plans.–
La comtessa ja hi tornava:
–Mon marit, no ho fesses pas;
15 lo negre em sembla el diable.
Déu nos lo tinga allunyat.–
Ell no li torna resposta,
com si sentia tronar:
al negre posa la sella
20 baldament* fos Satanàs.
–Adéu, la comtessa aimada.
–Déu te guie i l'Àngel sant.–
L'Àngel prou lo guiaria,
mes* ell no es deixa guiar,
25 lo guiaria a l'església
i ell a la vila fa cap,
on hi ha nines* per perdre
i pobres per escanyar.
Malhaja lo cavall negre,
30 benhaja lo cavall blanc.
Quan sortia de la vila
semblava un esperitat*:
corria lo cavall negre,
corria com si volàs,
35 tantost* per les altes cimes

com pel fons del xaragall*.
Los gombernesos* se senyen
quan lo veuen desbocat.
Los llops d'aquelles muntanyes
40 lo segueixen udolant,
algun d'ells per simpatia,
los altres olorant carn,
que n'esperen un bon àpat
més amunt o més avall;
45 sos ulls semblen llumenetes,
llumenetes infernals.
Al sentir sa udoladissa*
lo comte s'és esglaiat*,
voldria girar lo poltre
50 mes ja no el pot aturar.
Malhaja lo cavall negre,
benhaja lo cavall blanc.
A la nit, que és fosca fosca,
se barreja el temporal,
55 i els pastors al comte veuen
entremig de trons i llamps
volar d'una cresta a l'altra
del Montgrony vers les afraus*.
La tempesta esgarrifosa
60 a mitjanit fa un esclat;
d'un llampec entre les ales
sobira* lo comte Arnau,
rodolant de l'alta cima
de Sant Ou* dins lo Forat,*
65 d'on surt entre rius de flama
lo renill del seu cavall.
La comtessa l'esperava
a la porta del palau;
passen hores, passen dies,
70 passen nits de por i espant;
a la tercera que passa
l'en veu venir condemnat.

La nit era negra, negra,
més negre era son cavall,
75 son cavall, que era el diable,
Déu nos lo tinga allunyat.
Malhaja lo cavall negre,
benhaja lo cavall blanc.

JACINT VERDAGUER.
Dins d'*Antologia*. Barcanova.

Vocabulari

- Malhaja.** Exclamació de maledicció.
- Benhaja.** Expressió de benedicció a favor d'una persona o cosa.
- Ensellar.** Posar la sella de muntar.
- Baldament.** Encara que.
- Mes.** Però.
- Nines.** Noies.
- Esperitat.** Posseït del maligne.
- Tantost.** Tan aviat.
- Xaragall.** Rec que forma l'aigua de la pluja.
- Gombernesos.** Habitants del poble de Gombrèn.
- Udoladissa.** Cridòria de llops.
- Esglaiat.** Espantat.
- Afraus.** Congostos, passos estrets i profunds entre muntanyes.
- S'obira.** S'albira, es veu de lluny.
- Sant Ou.** Sant Eudald, patró de Ripoll.
- Lo Forat (de Sant Ou).** Avenc profund que hi ha al mig de la serra del Montgrony.

4t ESO – Llengua catalana i literatura

- a) Per què el comte Arnau ensella el cavall negre i no pas el blanc? Què creus que simbolitzen els colors blanc i negre?
- b) L'expressió «els camins aspres» pot tenir un sentit propi i, alhora, un sentit metafòric. Com explicaries aquest segon sentit?
- c) Per on transita, esperitat, el comte Arnau? Quin és el seu seguici? Què destacaries del seu aspecte?
- d) Quin és el final del comte Arnau?